

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

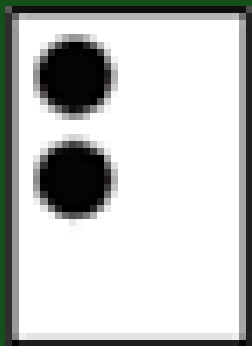
BRAILLOVO PÍSMO V PEDEUTOLÓGII ŠPECIÁLNYCH PEDAGÓGOV

Braillovo písmo v
pedeutiológii
špeciálnych
pedagógov

Doc. PaedDr. Jana Lopúchová, PhD.

Mgr. Galina Kubalová

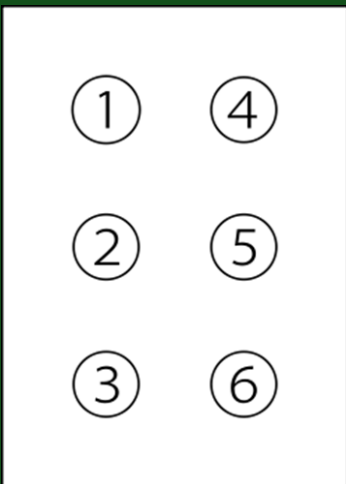
Braillovo písmo v
pedeutiológii
špeciálnych
pedagógov

- **šesť bodiek, ktoré otvárajú dvere do sveta**
- **tajný kód, čo dokáže človeku otvoriť svet kníh aj hudby**

- **vojačikovia stojaci v šiestich možných pozíciách**
- **čarovná schopnosť „vidieť“ bez videnia**
- **šesť bodiek hrdiniek, ktoré dokážu veľké veci**

**PRE NIEKOHO SÚ TO OČI, PRE INÉHO ZAS KLÚČ,
KTORÝ OTVÁRA DVERE DO SVETA FANTÁZIE,
VEDOMOSTÍ A RADOSTI.**

BRAILLOVO PÍSMO

- prostriedok gramotnosti ťažko zrakovo postihnutých
- informačná prístupnosť
- dostupnosť moderných digitálnych a asistenčných technológií, audiovýstupov, hlasovej podpory a ďalších možností
- taktilné čítanie (prostredníctvom dotyku) sa nedá nahradiť počúvaním nahrávok alebo zvukovým výstupom z počítača - kopíruje prirodzené nadobúdanie čitateľskej gramotnosti
- podporuje rozvoj predstavivosti, fantázie a myslenia podobným spôsobom ako pri vizuálnom čítaní printových výstupov

Čo všetko sa dá so šiestimi bodkami robiť?

-
- **Čítať a písať listy a správy** – medzi ľuďmi, ktorí Braillovo písmo poznajú
 - **Čítať knihy** – od rozprávok až po encyklopédie
 - **Študovať** – učebnice, poznámky, matematické úlohy, chemické vzorce, noty...
 - **Označovať predmety v domácnosti** – napríklad krabicu s čajom
 - **Označovať verejné budovy** - tlačidlá vo výťahu
 - **Označovať predmety dennej potreby a spotreby** - lieky
 - **Učiť sa hudbu** – cez Braillov notopis

A MNOŽSTVO ĎALŠÍCH ZAUJÍMAVÝCH VECÍ 😊

ŠKOLSKÁ PRAX – zavedenie podporných opatrení

- zabezpečenie **osobitných foriem komunikácie** žiaka so zdravotným postihnutím
- cieľom je zabezpečenie vhodných foriem komunikácie, ktoré sú odlišné od bežne používaných foriem komunikácie v procese výchovy a vzdelávania, žiakom so zdravotným postihnutím, ktorí to potrebujú, kedy to potrebujú a na ako dlho to potrebujú
- Osobitná forma komunikácie – spôsob komunikácie, ktorý žiak ovláda alebo preferuje a trvale alebo dočasne počas určitého obdobia ju nevyhnutne využíva v procese výchovy a vzdelávania na prijímanie informácií, porozumenie informáciám, získavanie vedomostí, osvojovanie si schopností, zručností, návykov a postojov.
- Prostredníctvom OFK vyjadruje aj svoje pocity, potreby a komunikuje s okolím.

Vzdelávanie špeciálnych pedagógov na PdF UK v Bratislave

- výučba predmetov zameraná na osvojenie si Braillovho písma je chápaná ako kľúčová súčasť profesijnej prípravy a nadobúdania odborných kompetencií budúcich špeciálnych pedagógov;
- potreba poznania osobitných foriem komunikácie absolventmi PdF UK (najmä so špecializáciou na pedagogiku zrakovo postihnutých).

Študijný program: ŠPECIÁLNA PEDAGOGIKA

BAKALÁRSKY STUPEŇ ŠTÚDIA – predmet Braillovo písmo (výberový)

MAGISTERSKÝ STUPEŇ ŠTÚDIA – predmety:

- Braillovo písmo a tyflografika v edukácii zrakovo postihnutých (povinný v PZP)
- Braillovo písmo (výberový)

**ŠTUDENTI ŠPECIÁLNEJ PEDAGOGIKY UČIŤ ČÍTAŤ A PÍSAŤ BRAILLOVO PÍSMO
ZAUJÍMAVÝM, INTERAKTÍVNÝM A KREATÍVNÝM SPÔSOBOM**

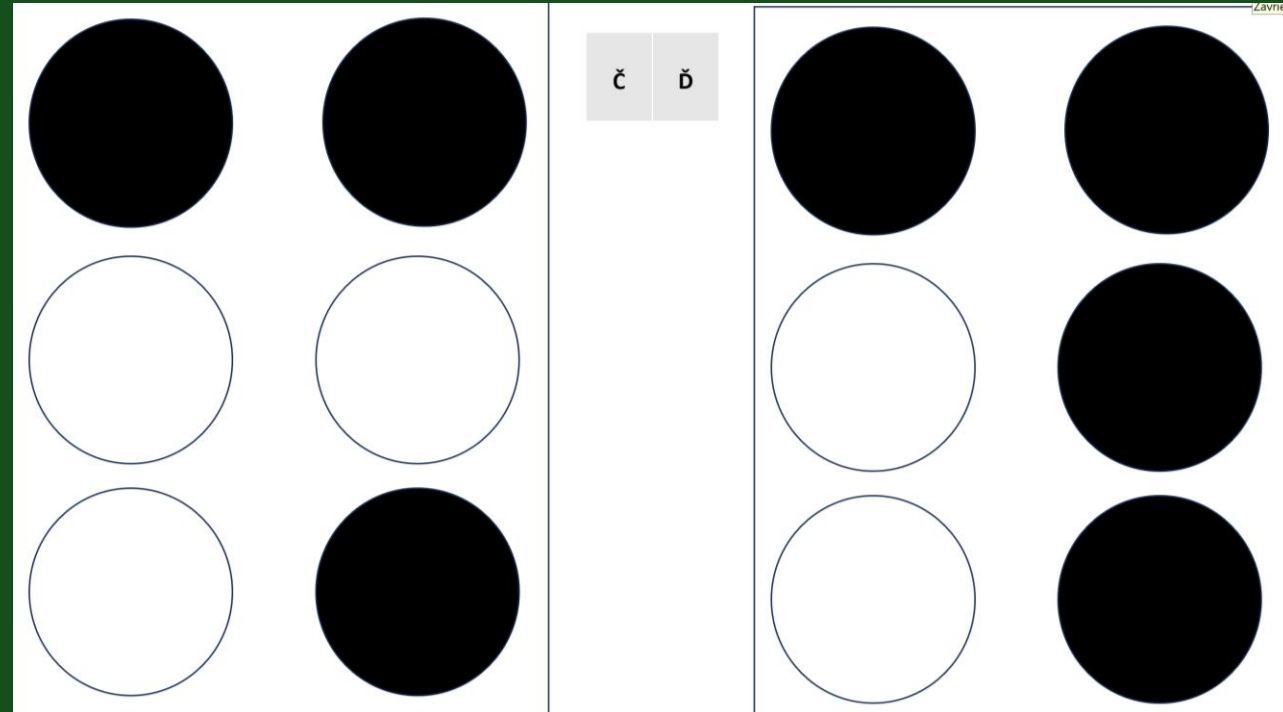
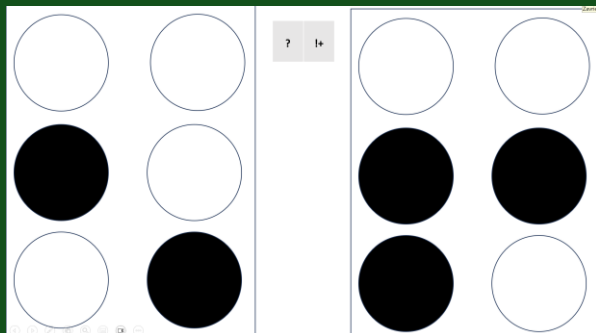
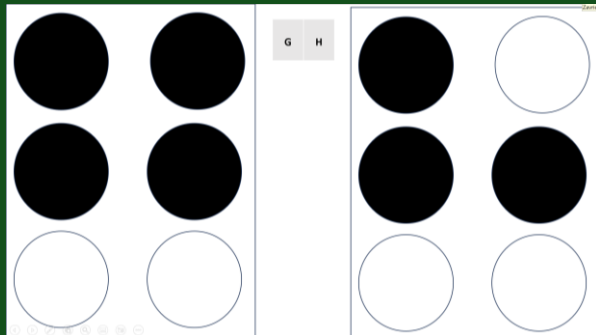
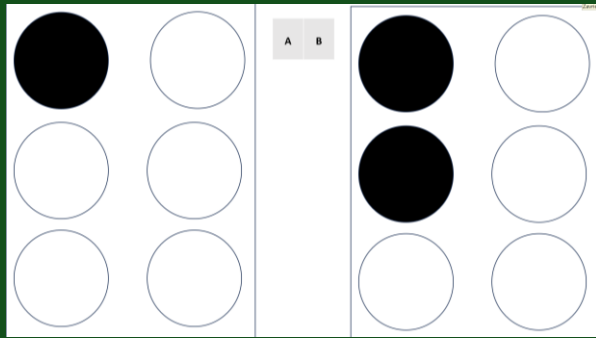
Pomôcky na nácvik Braillovho písma

Spôsoby výučby Braillovho písma

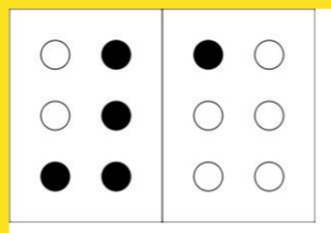
- história a život Louisa Brailla
- základná stavba brailového znaku, rozloženie bodov v ňom, pozície bodov
- študenti sú oboznámení so systémom Braillovho písma ako takého
- postupne sa učia jednotlivé znaky písmen slovenskej abecedy
- učia sa interpunkčné znamienka, zápis veľkých písmen aj zápis číselných znakov
- učia sa čítať prvé slová, slovné spojenia, vety
- čítajú rozprávky, brailové časopisy a pod.
- učia sa zápis znakov na brailovom písacom stroji
- učia sa písať veľké písmená, číslice, prvé slová, vety, používať prefixy a interpunkčné znamienka, „tajné správy“, vtipy, odkazy blízkym a pod.
- súťažia v čítaní a písaní Braillovho písma
- **používajú Pravidlá písania a používania Braillovho písma v SR**

Cvičenia k výučbe Braillovho písma - kartičky

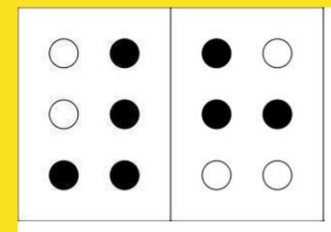

Výučba čísel v Braillovom písme

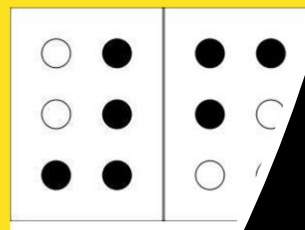
1

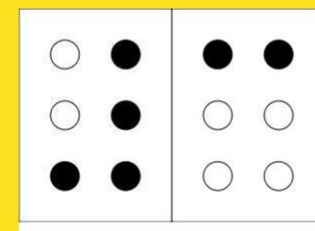
8

6

3

Cvičné texty na písanie a čítanie Braillovho písma

Fínska národná letecká spoločnosť Finnair očividne nie je ani za mak poverčivá. Inak by dnes (v piatok 13.) nevypravila svoj let AY666 z Kodane do Helsínk, ktoré majú letecký kód HEL.

Linka AY666 premáva z metropoly Dánska do hlavného mesta Fínska denne a v roku 2013 jej vyšiel piatok 13. hneď dvakrát. „Berieme to ako dobrý vtíp,“ povedal pilot pred tým, ako nasadol do svojho Airbusu A320.

Všetky tieto čísla, ktoré evokujú nešťastie, berie len ako zhodu okolností. Piatok 13. sa v mnohých krajinách sveta považuje za deň, ktorý nosí smolu a číslo 666 má biblické asociácie, pretože je to „číslo šelmy“, čiže diabla.

Pilot sa na let AY666 tešil. Nad Baltským morom bolo krásne počasie. Ak by niektorý pasažier dostal záchvat strachu, pilot sa vždy spolieha na šikovné a milé letušky, ktoré dokážu upokojiť akúkoľvek situáciu.

Podobné povery sú pre severanov pomerne nové. Norwegian Air nemajú s týmito „nešťastnými“ číslami problém. Let AY666 z Kodane do Helsínk bezpečne pristál o 12:15 v cieľovej destinácii.

Cvičenia na nácvik a upevňovanie BP

Tvorba tajných správ - každý študent vytvorí krátku správu v Braillovom písme pre spolužiaka. Spolužiak musí správu rozlúštiť a odpovedať rovnakým spôsobom.

Brailová mapa a orientácia - vytvoriť jednoduchú mapu budovy alebo triedy s opisom v Braillovom písme. Študenti ju čítajú a musia sa podľa nej orientovať.

Kreatívne písanie príbehu v Braillovom písme - každý študent napíše jednu vetu príbehu na samostatný pásik papiera. Všetky vety sa spoja do „spoločnej knihy“.

Cvičenia na nácvik a upevňovanie BP

- **Lov bodiek** - po učebni sa rozmiestnia kartičky s nápismi v Braillovom písme (slová, čísla, jednoduché vety), úlohou je nájsť ich a prečítať.
- **Dotyková galéria** – v triede sú pripravené podložky s rôznymi povrchmi, reliéfmi a brailovým textom, ktorý ich opisuje. Študenti čítajú text a porovnávajú prečítané so skutočnosťou.
- **Súťaž v čítaní Braillovho písma**
- **Vtipnejší vyhráva** - písanie a následné čítanie vtipov + bodovanie vtipov

- DIKTÁT PÍSANIA PÍSMEN BRAILOVEJ ABECEDY

- DIKTÁT SÚVISLÉHO TEXTU

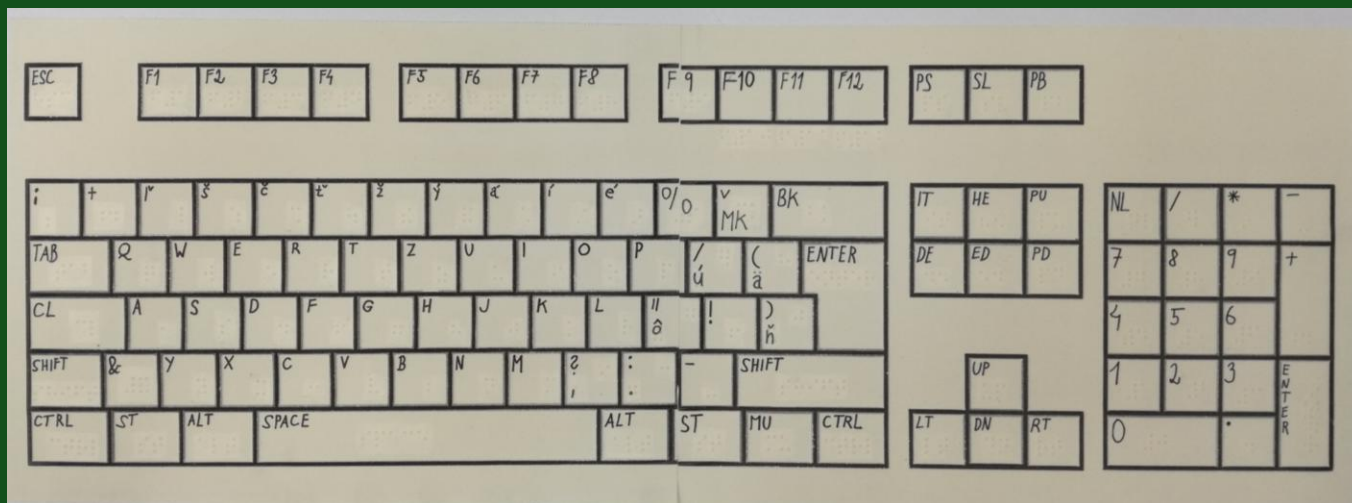
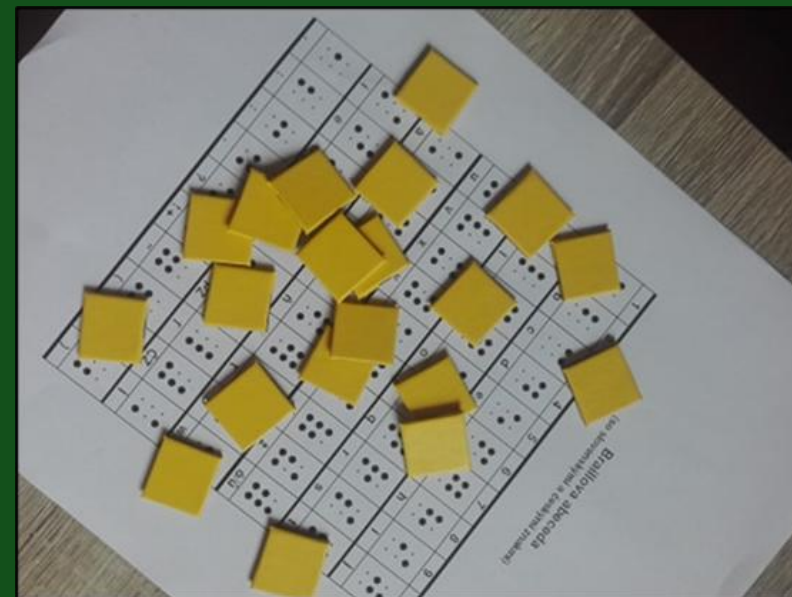

O nenásytnej liške

Pastieri si každé ráno skryli jedno do dutiny v strome. Potom sa pustili za ovcami na pašu. Všetla si ich liška. Niekoľko dní ich z úkrytu pozorovala, kým nezistila istotu, že si po jedlo príde o niekoľko hodín. Raz ráno liška zasa sledovala pastierov, ako si odkladajú jedlo a potom odchádzajú. Vyčkala, kým sa stratia z dohľadu a rozbehla sa k dutému stromu. Otvor v kmeni bol síce úzky, ale keď stiahla brucho, pretisla sa dnu. Ihneď sa pustila do jedenia. Jedla a jedla, kým vládala. Potom sa chcela pretisnúť cez otvor von, ale na svoje zdzenie zistila, že to veru nepôjde. Tak sa nažrala, že sa jej brucho vydulo ako balón. Nech sa namáhala, ako chcela, vtiahnuť brucho nevládala. Bola v pasci. Začala tak zavýjať, až ju začula jej kamarátka a pribehla k stromu. "pomôž mi" nariekala liška, "tak som sa najedla, že sa nemôžem pretisnúť von". Kamarátka je poradila takto: " môžeš urobiť len jedno a to počkať kým ti spľasne brucho, a potom vyjsť von."

Ponaučenie: Aj dobrého veľa škodi.

Pomôcky vyrobené študentmi

Z výskumu názorov študentov na výučbu BP

- **Čo Vás na výučbe Braillovho písma najviac zaujalo alebo prekvapilo?** – ...ako rýchlo som zvládla sa naučiť všetky písmenká; písanie na stroji; systematickosť BP; funkčnosť BP- kde sa za pomoci šiestich “bodiek” dajú zapísať všetky písmená, znaky, čísla ale aj interpunkčné znamienka; prekvapilo ma, že jednotlivé znaky sú usporiadané v logickom systéme, že to nie je len náhodná skupina bodov, ale keď to človek pochopí, je takmer možné vyvodiť písmeno.
- **Aké metódy výučby Vám najviac pomohli pri učení sa Braillovho písma?** – praktické cvičenia na nácvik čítania a písania BP; práca s pomôckami (brailový písací stroj a i.); vizuálne prezentácie; práca vo dvojiciach.
- **V čom ste vnímali najväčšiu výzvu počas učenia sa Braillovho písma?** - v malých odlišnostiach každého písmenka; naučiť sa všetky znaky; rýchlosť a správnosť písania na písacom stroji; osvojenie si abecedy – znakov (ako keď sa učíme nový jazyk - chce to motiváciu poznania a tréning); ako začiatočník som to vnímala ako náročné na čas a pozornosť (nestratiť sa, vedieť, ktoré písmeno som už prečítala a ktoré nie); vôbec niečo napísať 😊!

Z výskumu názorov študentov na výučbu Braillovho písma

- **Aký prínos malo pre Vás absolvovanie predmetu?** - priblíženie sa k svetu nevidiacim; získanie nových zručností, ale aj možnosti čítať písmo všade vôkol nás; dokážem prečítať (zatiaľ len) očami text v BP - trochu to trvá dlhšie ako latinka; ale ide to; beriem to ako veľmi prínosné - veľmi ma to bavilo a beriem to ako veľké plus, že môžem povedať, že ovládam BP; cítila som a aj cítim záväzok pracovať na sebe viac, aby to v praxi malo skutočný zmysel; Braillovo písmo má hlboký rozmer inkluzivity - posúva nás do roviny lepšieho porozumenia, blízkosti a komunikačnej emocionálnej inteligencie.

PRIBLÍŽENIE SA INKLÚZII V PRAKTICKOM PREVEDENÍ

- **Čo by ste odkázali alebo odporučili budúcim študentom, ktorí si zapíšu predmet Braillovo písmo?**
- Pozorne počúvajte na hodinách, lebo je to jeden krásny predmet, kde sa určite naučíte niečo praktické!
- Užite si predmet naplno – neberte ho iba ako predmet pre kredity, lebo pre niekoho je to jediný spôsob, ako si môže prečítať knihu starým dobrým spôsobom bez PC!

ODKAZ DO BUDÚCNOSTI

Braillovo písmo je viac než len sústava šiestich bodov.

Už 200 rokov prináša slobodu čítať, písať a učiť sa.

Je to most medzi svetom tmy a svetom poznania.

„Vnímajte tento predmet ako osobnú výzvu, ako cestu nikdy sa nekončiacej túžby po poznaní, ktoré otvára cesty ďalšiemu poznaniu. Je to ako nový jazyk, ktorí nám umožní vnímať svet naplno, inkluzívne a hlbšie. Zároveň prináša pokoru, úctu a obdiv. Humanizuje nás.“ (výrok študenta)

TAM KDE SÚ BODKY, TAM JE SVETLO!